

PÕHIKOOLI EESTI KEELE LÕPUEKSAM 2019

HINDAMISJUHEND

Eksamitöid hinnatakse võtme alusel.

Hindamisele eelneb eksamitööde ja võtmes antud vastuste analüüs ning vajadusel **võtme standardiseerimine**, et vältida õpetamise erinevusest ja seeläbi vastuste variatiivsusest tulenevaid hindamisprobleeme. Eksamikomisjoni otsus muuta võtit kantakse **koos põhjendustega** hindamisprotokollis.

Kui kooli eksamitöid hindab rohkem kui üks õpetaja, peaks eksamikomisjoni tööjaotus põhinema ülesandeti hindamisel. Sellega väheneb hindamise subjektiivsus ning kooli piires on eksamitulemused võrreldavad.

1. Lugemisosa eest on võimalik saada kuni 30 punkti.

- **Lugemisülesannetes hinnatakse vastuste sisulist õigsust. Õpilase vastus ei pea sõna-sõnalt kattuma võtmes esitatuga. Arvestada tuleb õpilase vanusest tulenevaid sõnastuslikke iseärasusi.**
- Iga ülesande juures on märgitud võimalik punktide arv. Võtmes on näidatud, mille eest ja kui palju punkte õpilasele antakse.
- Eksaminand ei kaota punkte, kui ta vastab küsimusele õigesti, kuid teeb seda ühe sõna või pooliku lausega või kui tema sisult õiges vastuses esineb õigekirjavigu.

2. Lühikirjandi eest on võimalik saada kuni 40 punkti.

- Lühikirjandis hinnatakse nelja aspekti: sisu, õigekirja, sõnavara ja stiili, ülesehitust. Lõplik punktisumma saadakse osatulemuste liitmisel. Näiteks: kui kirjandi sisu on hinnatud 15 punktiga, õigekirja 6 punktiga, sõnavara ja stiili 3 punktiga ning ülesehitust 2 punktiga, siis on õpilase lõpptulemus $15 + 6 + 3 + 2 = 26$ punkti.

Sisu		Õigekiri		Sõnavara ja stiil		Ülesehitus	
20	Tekst vastab teemale ja on üldistusjärguline, mõtted on esitatud selgelt ja veenvalt.	10	Tekstis on 0–2 õigekirjaviga.	5	Teksti sõnastus on selge ja ladus. Sõnavara on rikkalik ja lausestus mitmekülgne.	5	Tekst on liigendatud tervik, ülesehitus on loogiline ja sidus.
15	Tekst vastab teemale, mõtted on esitatud selgelt ja veenvalt.	8	Tekstis on 3–4 õigekirjaviga.	4	Teksti sõnastus on selge ja ladus. Sõnavara ja lausestus on kohati ühekülgne.	4	Tekst on tervik, ülesehitus on loogiline, kuid lõigu piiridel esineb liigendusvigu.
10	Tekst vastab teemale, kuid on üldsõnaline ja/või esineb sisulisi küsitavusi.	6	Tekstis on 5–8 õigekirjaviga.	3	Teksti sõnastus on konarlik. Sõnavara ja lausestus on ühekülgne.	3	Teksti ülesehituses on vastuolud, teksti osades esineb liigendusvigu.
5	Tekst vastab üldjoontes teemale, kuid on üldsõnaline, esineb sisulisi küsitavusi ja/või vastuolusid.	3	Tekstis on 9–11 õigekirjaviga.	2	Teksti sõnastus ja lausestus on algelised. Sõnavara on piiratud.	2	Teksti ülesehituses on vastuolud, mõni tekstiosa puudub.
1	Tekst vastab üldjoontes teemale, kuid on kohati seosetu ja raskesti mõistetav.	1	Tekstis on üle 11 õigekirjavea.	1	Teksti sõnastus ja lausestus on algelised. Sõnavara on kohati sobimatu.	1	Tekst on vormitu, ülesehitus ebaloogiline.
Kirjandi kogutulemus 0 punkti.		Tekst ei vasta teemale. Ülesandest ei ole aru saadud, see on lahendamata.					

- Mustandit lühikirjandi hindamisel ei arvestata.
- Kirjandis esinevate vigade märkimise kohta vt lisa 1.
- Kirjaliku kõne puudega õpilase lühikirjandit hinnatakse diferentseeritult. Vt hindamisjuhendi lisa 2.

2.1. Lühikirjandi sisu hindamine

Lühikirjandi sisu hinnatakse üldmulje põhjal.

Sisu hindamisel arvestatakse teksti üldistusjõudu, mõtete esitamise selgust ja veenvust ning teemakohasust.

Sisu eest on võimalik anda 20, 15, 10, 5 või 1 punkt. Vahepealseid punkte (näiteks 8, 3 jms) ei ole lubatud kasutada.

Kui tekst ei vasta teemale, ülesandest ei ole aru saadud või see on lahendamata, siis hinnatakse kogu kirjand 0 punktiga.

2.2. Lühikirjandi õigekeelsuse hindamine

Õigekeelsusvigadeks loetakse ortograafiavead (täheortograafia, algustäheortograafia, kokku- ja lahkukirjutamine, lühendamise, kirjavahemärgistus jne) ja vormimoodustusvead (v.a õigekeelsussõnaraamatus toodud argikeelsed vormid).

Kõik vead on täisvead.

Õigekirja eest on võimalik anda 10, 8, 6, 3 või 1 punkt. Vahepealseid punkte (näiteks 7, 4 jms) ei ole lubatud kasutada.

Teksti ümberkirjutamisest tulenevaid hooletusvigu õigekeelsuse hindamisel ei arvestata.

Kirjandis arvestatakse üheks veaks

- 1) samas sõnas või morfoloogilises vormis korduvad vead;
- 2) ühes sõnas koos esinevad eri tüüpi õigekeelsusvead;
- 3) sama lausetarindi puhul korduvalt ära jäetud või ülearune kirjavahemärk või kahepoolne vahemärk (jutumärgid, sulud);
- 4) sama lausetüübi puhul korduvalt ära jäetud lõpumärk.

2.3. Lühikirjandi stiili hindamine

Kirjandi stiili hinnatakse üldmulje põhjal.

Stiili hindamisel arvestatakse teksti lausestuse selgust ja ladusust, sõnavara rikkust ning lausestuse mitmekülsust.

Hindamisel arvestatakse, et autori taotlused mõjutavad stiili. Stiili hinnatakse konkreetsest eksamitööst lähtudes.

Stiili eest on võimalik anda 5, 4, 3, 2 või 1 punkt.

Stiilivigade kohta ei peeta eraldi arvestust ning neid ei loeta õigekeelsusvigade hulka.

2.4. Lühikirjandi vormi hindamine

Kirjandi vormi hinnatakse üldmulje põhjal.

Vormi hindamisel arvestatakse teksti ülesehituse loogilisust, teksti terviklikkust ja liigendatust lõikudeks.

Vormi eest on võimalik anda 5, 4, 3, 2 või 1 punkt.

3. Keeleülesannete lahendamise eest on võimalik saada kokku kuni 30 punkti.

- Keeletesti iga õige vastus annab 0,5 või 1 punkti.

4. Eksamitöö punktiarvestuses kasutatakse ümardamist.

- Eksaminandi lõpptulemus ümardatakse alati õpilase kasuks. Näiteks, kui õpilane kogus eksamitööga 76,5 punkti, siis tema lõplik punktisumma on 77 punkti.

5. Eesti keele lõpueksami hindepüürid on järgmised:

90–100 punkti hinne „5”;

75–89 punkti hinne „4”;

50–74 punkti hinne „3”;

20–49 punkti hinne „2”;

0–19 punkti hinne „1”.

LISA 1

Lühikirjandi vigade märkimine

Tekstis kasutatakse ortograafia-, interpunktsiooni-, tähe- ja sõnavea puhul allakriipsutust, kokku- ja lahkukirjutamise vea puhul vastavalt märke $\cup$ ja $/$; lausestus- või sõnavalikuveale ja küsitavusele tõmmatakse tekstis alla laineline joon.

Äärelle märgitakse vigu järgmiselt:

- | ortograafiaviga: häälikuortograafiaviga, kokku- ja lahkukirjutamise viga, suure ja väikese algustähe viga, poolitamisviga, vormiviga;
- ∨ interpunktsiooniviga;
- { lausestus- või sõnavalikuviga: arusaamatult väljendatud mõtted, sobimatu sõna kasutamine, sõna kasutamine vales tähenduses jms;
- ? küsitavus, faktiviga jms;
- √ sõna või lauseosa puudub;
- ┐ taandrida puudub.

LISA 2

Püsiva kirjaliku kõne puudega õpilase (düsgraafiku) lõpukirjandi hindamisest

Püsiva kirjaliku kõne puudega on õpilane, kes saab regulaarselt logopeedilist ravi ja/või õpilane, kellega õpetaja töötab individuaalselt logopeedi nõuannete järgi.

Püsiva kirjaliku kõne puudega põhikooliõpilase lõpukirjandit hinnatakse diferentseeritult.

Kirjalike tööde diferentseeritud hindamisel arvestatakse düsgraafiale omaseid spetsiifilisi vigu vealiikide järgi. Ühte liiki vead loetakse üheks veaks.

Lõpukirjandi nõuded ja hindamiskriteeriumid on kõigile õpilastele samad.

Diferentseeritult hinnatakse häälikuortograafiat.

Eraldi vealiigiks loetakse järgmised eksimused häälikute märkimisel:

- pikk täishäälik (nt **kooli** taga *pro* **koli** taga);
- ülipikk täishäälik (nt vaatas **maale** *pro* vaatas **male**);
- pikk suluta kaashäälik (nt lõi **kanna** ära *pro* lõi **kana** ära);
- ülipikk suluta kaashäälik (nt läks **linna** *pro* läks **lina**);
- lühike sulghäälik (nt **tuba** *pro* **tupa**, **tuleb** *pro* **tulep**);
- pikk sulghäälik (nt **kuked** *pro* **kukked**, **olemata** *pro* **olematta**);
- ülipikk sulghäälik (nt **kotti** *pro* **koti**, **kõiki** *pro* **kõikki**).

Kokku on 7 vealiiki.

Diferentseeritud hindamisel tehakse õpilase lõpukirjandile märke „hinnatud diferentseeritult”.

Põhikooli lõputunnistusele märgitakse hinne täiendavate kommentaarideta.